

Розмовний клуб “Хто гарантує і захищає наші права?”

За історією [“На захисті прав людини”](#) Світлани Пилипчук

Перед старшокласниками й старшокласницями стоїть нелегкий вибір майбутньої професії. Однак, окрім цього, кожен і кожна будуть будувати громадянське суспільство України. Переконайтеся, вони знають, які права й обов'язки мають, і можуть їх захистити за потреби. Проведіть розмовний клуб у форматі “Think tank” (“Мозковий центр”).

Авдиторія: 10-11 класи.

Тривалість: 45-90 хвилин.

Завдання для уроків: позакласний захід, основи правознавства.

Розвиваємо: *ключові компетентності* — інформаційно-комунікаційну, громадянську, соціальну, навчання впродовж життя; *наскрізні вміння* — приймати рішення, логічно обґрунтувати позицію, критично та системно мислити, проявляти ініціативність, розв'язувати проблеми; *м'які навички* — критичне та аналітичне мислення, аналіз, лідерство, креативність, життєздатність і гнучкість.

Атрибути: ватмани, фломастери/маркери, фішки для жеребкування (розподілу на групи).

Попередня підготовка

1. Опрацювати текст [“На захисті прав людини”](#).
2. Ознайомитися з матеріалами:

- [Гідність та права людини](#)
- [Громадянська освіта: Тема 5. Права людини: зміст, властивості, класифікація](#)
- [Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод \(повний текст\) - Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді](#)
- [кі основні документи існують у сфері прав людини?](#)
- [Правозахисні інституції](#)
- [Громадянське суспільство на захисті прав людини /](#)

Перед початком засідання варто обрати людину, яка занотуватиме ключові тези / ідеї / суперечливі питання на дошці або аркуші (цю роль може взяти на себе і модератор(ка)).

Маркери думок

(ключові слова)

вибір майбутньої професії	індивідуальність
обов'язок держави	закон
права людини	абсолютні права
людська гідність	Біль про права
рівність	документи, що декларують права людини
свобода	захист прав людини

Мета

Визначити з чого утворенні права людини і хто їх гарантує.

Уведення. Створення полотна розмови

"Tabula rasa"

Поміркуйте над фразою "Людина народжується з правами" (або "Права народжуються разом з людиною").

- Про що для вас ця фраза? (назвіть мінімум 5 означень)
- Чи має дитина права людини?
- Чи є люди (незалежно від віку), які за певних обставин не мають прав людини?

Поміркуйте над фразою "Новонароджена дитина як Tabula rasa (чиста дошка)".

- Як ви розумієте цю тезу? Які думки та аналогії вона у вас викликає?
- Чи має новонароджена дитина знання про цей світ? Чи має свої переконання? Свої цінності?
- Хто допомагає дитині зростати і здобувати знання, цінності та переконання?
- Тепер порівняйте ці дві тези. Чи підтверджують вони одна одну чи спростовують? Чому?

Аналіз інформації

(на основі історії "На захисті прав людини")

- Про що ця історія? (с. 1-11)
- Який вибір належало зробити Маркові? (с.1)
- Обов'язок держави — гарантувати права людини. Що це означає? Що має робити держава? (с. 2)

- Чи потрібно говорити про права людини? Чому? (с. 3-4)
- Що лежить в основі прав людини? Чому права людини ґрунтуються саме на таких цінностях? А що лежить в основі цінностей? Чому?(с. 4-7)
- Які права називають абсолютними? Чому? (с. 7)
- Назвіть основоположні права і свободи людини. Про які з цих прав ви чули раніше, а про які ні? Порушення яких прав бачили у житті? (с. 8)
- Коли ми говоримо про права людини в якому полі вони існують "людина-людина", "людина-держава" чи в якомусь іншому? Поясніть свою думку. (с. 9-11)
- Що ви знаєте про розвиток прав людини Які документи їх декларують? (с. 9-11)
- Які правозахисні інституції ви знаєте? (с. 9-11)

Генерація ідей

"Обов'язок держави і обов'язок людини"

- Що таке держава? Хто її створює? З якою метою? Які обов'язки і перед ким має?
- Уявіть, що ви інопланетянин(ка) і вперше побачили людину. Вам потрібно описати цю істоту своїм друзям. Як би ви пояснили, хто така людина? Чи є унікальні ознаки, які відрізняють людину від інших живих істот? Чи має людина як соціальна істота певні обов'язки перед представниками свого виду? Чому? Якщо так, то які?
- Чи є взаємозв'язок між обов'язками людини і обов'язками держави? Який? Поясніть. Наведіть приклади.
- Як держава гарантує права людини особисто для вас?
 - Як забезпечує їх?
 - Як поважає ваші права?
 - Як демонструє не втручання?
 - Як захищає?

"Захист прав"

- Як ви можете захищати свої права? Наведіть приклад, коли ви це робили чи ваші друзі / знайомі? Який був результат? Хто вам допомагав? Хто заважав захищати свої права? Яких знань вам не вистачало? Що б змінили, якби ця ситуація сталася з вами зараз? Яка інформація допомогла б вам захистити свої права?
- До кого ви можете звернутися, щоб захистити свої права? Відкрийте документ "[Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод](#)". Поміркуйте, куди ви можете звернутися, щоб захистити кожне із зазначених прав у Розділі 1? (Можете скористатися матеріалами "[Правозахисні інституції](#)".)

Модератор(ка) пропонує скласти ментальну карту на основі своїх міркувань та представити її.

Учасники та учасниці об'єднуються у групи сліпим жеребкуванням. На завдання дається 15-20 хвилин, ще 10 хвилин на представлення своєї роботи.

Учасники та учасниці переглядають основні документи у сфері прав людини ("[Які основні документи існують у сфері прав людини?](#)"). Модератор(ка) дає на пригадування-опрацювання 5-7 хв.

- Коли ви можете звернутися до цих документів за підказкою?
- Які документи можете використовувати при аргументації порушення ваших прав?

- Як ви можете захистити свої права згідно з цими документами?

Сервірувальний килимок “Як упізнати права людини серед інших прав”

- Ви знаєте, що права людини невід’ємні, неподільні, взаємозалежні та взаємопов’язані, універсальні, але не колективні. Спробуйте це довести, або спростувати.

Модератор(ка) об’єднує учасників та учасниць у 4 групи: “Права людини невід’ємні”, “Права людини неподільні”, “Права людини взаємозалежні та взаємопов’язані”, “Права людини універсальні але не колективні”. Час на виконання вправи 20-30 хв.

Завдання кожної групи підготувати сервірувальний килимок на свою тему. Сервірувальний килимок — це великий аркуш із центральним простором та секторами, навколо цього простору. Кількість секторів має бути рівна кількості учасників(ць). Кожен і кожна у групі має записати ідеї на запропоновану тему та представити їх у групі. У центральній частині “килимка” записується основне з почутого від учасників(ць). По завершенню часу — команда разом презентує свої думки всій групі.

Висновки

(акцент на зроблених записах на дошці)

- Чи існують потреби універсальні для всіх людей? Наприклад.
- Чи можна сказати, що з потреб народжуються цінності? Чому? Наведіть приклад.
- Чому в основі прав людини цінності та потреби? Чи є вони універсальними? Чому?
- Чому права людини діють лише в системі “людина-держава”?
- Якщо якісь цінності порушуються у системі “людина-людина”, можемо говорити про порушення прав, моральних норм чи законів?
- У чому ми всі дійшли згоди?
- Що було найбільш суперечливим / незручним у нашому обговоренні?
- Для розв’язання яких питань нам не вистачило інформації?
- Де можна дізнатися більше (сайти / групи / книги / журнали / фільми)?
- Що виявилось найціннішим / найцікавішим/відкриттям?

Рефлексія

(обов’язкова участь усіх)

Питання	Міркування
Що б ви розповіли одним реченням / думкою про наше засідання другу / подрузі?	
Що було найкраще в нашому спілкуванні?	
Що можна покращити?	
Що позитивного ви сьогодні помітили за собою: у своїй поведінці, мові, манері тощо.	

Результат — творча індивідуальна або групова робота

(реалізація протягом тижня або місяця)

- Створіть міні-проект “Права людини — еліксир для людства”.
- Напишіть есе “Коли виникли та як розвивалися права людини”.

Матеріали для додаткового опрацювання:

- [Організації, які можуть вам допомогти](#)
- [Хартія Європейського Союзу про основоположні права - Центр громадянських свобод](#)
- <https://zmina.info/instructions/>
- [Що з цим не так? Тест до Дня прав людини - для журналістів та читачів → ZMINA](#)

Людська гідність — найвища цінність. Захищати її — наше право і обов'язок держави.

Матеріали створені в рамках ініціативи "Людина народжується з правами" за технічної підтримки ГО "Простір знань" та у межах проєкту "Підтримка активних громадян під тиском в Україні", який реалізує Освітній Дім прав людини в Чернігові у співпраці з Центром прав людини ZMINA за фінансової підтримки European Union in Ukraine. Зміст матеріалів є виключною відповідальністю авторів та не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

Усі зображення, інформація і торговельні марки використовуються як ілюстрації з навчальною метою та не мають рекламного характеру. Усі матеріали, які розміщені на вебсайті www.storiya.info, а також будь-які інші матеріали, що розповсюджуються за допомогою цього сайту і з цього сайту (зокрема зображення, відеоролики і тексти), належать ГО "ПРОСТІР ЗНАНЬ" та захищені авторським правом. Несанкціоноване використання цих матеріалів, повне або часткове копіювання, збереження, зміна і поширення (для будь-яких цілей) без письмової згоди ГО "ПРОСТІР ЗНАНЬ" заборонено. © 2024 "Сторія".

Поділилась: [Світлана Пилипчук](#)

Проєкт був створений ГО "ПРОСТІР ЗНАНЬ" в 2023 році за технічної підтримки ООН Жінки в Україні та за фінансування Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги Організації Об'єднаних Націй (WPHF), гнучкого і оперативного інструменту фінансування, що підтримує якісні заходи для підвищення спроможності місцевих жінок у запобіганні конфліктам, реагуванні на кризи та надзвичайні ситуації та використання ключових можливостей миробудівництва. Усі виключні майнові й немайнові права на текстові матеріали, фото, зображення, малюнки та інші об'єкти авторського права, що розміщені на цьому сайті, належать ГО "ПРОСТІР ЗНАНЬ", крім об'єктів, які містять пряму вказівку на авторство іншої особи. Використання текстових матеріалів з сайту дозволено лише з посиланням на сайт storiya.info. Використання фото та зображень без погодження з редакцією суворо заборонено.

© 2024 Сторія. Усі права застережено